

Politiebureau Almere

Haven (Bivak 1)

REDENGEVENDE
OMSCHRIJVING

APRIL 2019

Inleiding:

Almere is een jonge stad waarin ruimte is voor experimenten. De New Town met haar meerkernig opgebouwde stad was nieuw, net als het land waarop de stad is gebouwd. De architectuur krijgt sinds het ontstaan van Almere de kans om te floreren. Het politiebureau Almere Haven is hier een voorbeeld van en beschikt over monumentale waarde voor de gemeente Almere.

Omschrijving:

In Almere werd bij de Politie Almere een nieuwe organisatiestructuur opgezet bestaande uit verschillende wijkteams, gebaseerd op het Amerikaanse systeem met het kenmerkende open en transparante karakter. In 1981 kreeg OMA de opdracht een programma van eisen (PvE) op te stellen voor het nieuw te bouwen hoofdbureau dat aansloot bij de nieuwe organisatiestructuur van Politie Almere. Na het afronden van de PvE mocht OMA hun werk in de praktijk brengen: het politiebureau van Almere Haven ontwerpen. Het gebouw van OMA, een rechthoekig gebouw bestaande uit twee lagen en aan alle vier de zijdes voorzien van glasstrips en vensters, is met de voorzijde gesitueerd richting het gebouw De Hulk met daar tussenin een busbaan. Verder worden de drie andere zijden omringd door achterkanten van woningen en een parkeerplaats. De omgeving van het politiebureau wordt gekenmerkt door een diversiteit aan kleinschalige bouwvolumes. In het huidige straatbeeld geven de parkeerplaats en achterzijden van omliggende woningen een gesloten karakter.

Doel van het ontwerp van OMA is om te reageren op de omgeving, de omgeving van Almere Haven: een wijk van de nieuwe stad waar veel architectonische elementen uit de jaren zeventig, volgens OMA op een bijna karikaturale wijze, werden gepresenteerd.

Als reactie op deze contextuele gegevens was het een uitgangspunt om het politiebureau te laten contrasteren met zijn omgeving: het gebouw als een op zichzelf staande vorm, opvallend door zijn eenvoud en helderheid. Hierbij werd het politiebureau opgezet als een bijzonder gebouw dat zijn functie proclameert door zijn vormgeving.

Het gebouw en het ontwerp maken het programma mogelijk: het is een afgeleide van de organisatiestructuur van Politie Almere. Het politieteam bestond uit veertig agenten die in twee teams van twintig werkten.

Gemeente Almere

Basisgegevens

Naam: Politiebureau Almere Haven

Adres: Bivak 1, Almere (Almere Haven, gemeente Almere)

Start bouw: 1982

Oplevering: 1985

Architect: Office for Metropolitan Architecture (OMA): Rem Koolhaas, Arjan Karssenbergh, Jeroen Thomas

Kadastrale gegevens: gemeente Almere, sectie H, nummer 01566

De redengevende omschrijving is gebaseerd op de volgende bronnen:

- Monumentenzorg Rapporten Almere nummer 2: Waardstelling Politiebureau Almere Haven, februari 2019.
- Advies monumentwaardigheid voormalig Politiebureau, Bivak 1. Commissie Welstand en Erfgoed Almere, 17 januari 2019.

Eén wijkteam was verantwoordelijk voor het oostelijk deel van Almere Haven en het andere wijkteam voor het westelijk deel. Door het contact tussen publiek en agenten te maximaliseren, zou het vertrouwen in elkaar toenemen.

Door het programma op de situatie van het gebouw te projecteren ontstond een strookvormige zonering: dienstfuncties, dienstzone, publieke functies en publiekszone. De kamers van de wijkteams vormden het hart van het gebouw: de publieksfuncties. Voor deze zone ligt een openbare zone, de publiekszone in de vorm van de publiekshal. Het is een lange, vierzijdig transparante lobby die het belangrijk geachte contact tussen publiek en politie verzorgt. Juist aan de andere zijde van de kamers van de wijkteams ligt de dienstingang met daarachter de niet-publieke functies, zoals het cellenblok: de dienstzone en dienstfuncties. De variatie in het programma van open en gesloten functies heeft haar weerslag gevonden in de systematiek van het gebouw: een strookvormige zonering van een open naar een gesloten karakter. Van de publiekshal, de eerste zone, openheid uitstralen, tot de dienstzone, als laatste en meest gesloten zone. Op de tweede verdieping, gesitueerd boven de kamers van de wijkteams (de publieksfuncties), bevinden zich de ondersteuningsfuncties ten behoeve van de twee wijkteams. Door een dwarsdoorsnede van het gebouw te maken en een patio toe te voegen krijgt het publiek de mogelijkheid voor doorkijkjes in het gebouw en een fijne omgeving door het directe daglicht dat door de patio naar binnen komt. De patio was ingericht als een stenen tuin in Japanse stijl. In de huidige toestand is de patio bestraat, de boom is nog origineel.

Niet alleen het interieur uit 1985, maar ook het exterieur is een verbeelding van het programma van Politie Almere. Zo demonstreren de gevels het programma ook. De voorgevel is een lange façade die fungeert als een coulisse voor het bureau. In de blauwe glanzende stenen façade van de voorgevel bevindt zich een lange glasstrip die de openheid van de organisatiestructuur visualiseert. Links op deze voorgevel is de ingang van het bureau gesitueerd, bestaande uit volledig glazen deuren. Onderdeel van deze glazen uitbouw of veranda is rechts een opvallend roze natuurstenen gevelement toegevoegd, functionerend als markering van de ingang. De voorgevel met de blauw beglaasde bakstenen met daarin de ingang met het natuurstenen element werd bekroond met de witte neonletters POLITIE. Deze zijn nu niet meer aanwezig. De andere gevels bestaan uit witgeschilderde bakstenen met daarin vensters met daarboven permanente zonwering.

De twee torens zoals de tweede verdieping geïnterpreteerd kan worden, refererend aan de twee wijkteams die waren gestationeerd in het gebouw, waren beide hemelsblauw gestuct.

Omvang van de bescherming:

De bescherming heeft betrekking op de bouwmassa aan Bivak 1 en richt zich op:

- De (strookvormige) zonering in de plattegrond
- De transparantie van het gebouw, het principe waarbij de vorm de functie volgt
- Doorzichten en dus onderlinge wisselwerking tussen de ruimtes
- Aanwezigheid van de patio die het daglicht tot diep in het gebouw brengt
- De open vormgegeven trap van waaruit over zicht van gehele gebouw mogelijk is
- De stedenbouwkundige positionering en ruimtebepalende functie van de gevel
- De transparantie van de gevel
- De blauwe gevel met vooruitgeschoven ingang van marmer

Waardering:

Het object is van algemeen belang voor de gemeente Almere vanwege de architectuurhistorische, cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarde:

Architectuurhistorische waarde omdat in de zonering van de plattegrond en de vormgeving van de opbouw de werkwijze met twee teams van wijkagenten duidelijk tot uitdrukking komt. Het nagestreefde publieksvriendelijke karakter ontstond door een sterke wisselwerking tussen de publieksruimtes en werkruimtes door toepassing van veel glas en een patio. Deze ontwerpbenadering, gebaseerd op een grondige analyse van het programma, zou typerend worden voor het latere, meer bekende werk van OMA. Het politiebureau, het eerste gebouw van OMA, en het Stadshart van Almere Stad vertegenwoordigen daarom in Almere zowel de begintijd van het architectenbureau als de periode waarin het bureau tot een van de invloedrijkste van de wereld was uitgegroeid.

Cultuurhistorische waarde omdat het politiebureau een goed voorbeeld is van de vernieuwing in de werkwijze van de gemeentelijke politie.

Stedenbouwkundige waarde omdat het Politiebureau door de lange gevelwand en het uitgesproken kleurgebruik structuur en richting geeft aan een stedelijke ruimte.